

בתערוכת מינים טמאים וטהורים

ערוד. ואע"פ שהערוד מיעוטא דמיעוטא לגבי שאר בהמות טהורות. והיינו, דבכל ספיקי איסורים, אין לנו אלא גופו של חשש שמא יש כאן איסור, ולכך מיעוטא אין תורת חשש. אבל כאן נאמרה הלכה של הצדלה, דמניעת אכילת הטמא מוטלת על ידיעתך, ורוב אינו ידיעה.² ועי' הגהת אמרי צדק על צית הספק לחו"ד.

ויל"ע דהא בצכורות ז': אסיק רב אשי, דדג טהור הנמצא בתוך דג טמא מותר באכילה ול"ח דהוא נולד מהטמא, דסמכי' על רוב דגים במין משריטין לומר דהטמא צלעו לטהור זה. [וצר"ה מ"פ"א ממאכ"א הל"ה מצואר דכן פסק הרמב"ם]. הרי דסמכי' על רוב. וכן שם כד. מתמיהי' כיצד יתכן דבחזיר כרוך אחר רחל פטורה מן הבכורה ואסור באכילה, ומאי קשיא לן, אימור דאין כאן אלא הכרעת רוב, ומהניא לבכורה ולא להיתר אכילה.

וע"כ למדים אנו צוה, דלא נדרש צדיקת סימנים וידיעת ודאי אלא בגופה של בהמה זו לדעת מה טיבה, אבל צדוק אס נולדה מטמא או מטהור, דינו ככל הספקות דאולי' בתר רובא. ואף דנימא דהנולד מהטמא דינו בגופו כטמא, [ראה דברי הגר"ח צ"ג ממאכ"א], תורת הצדלה לא נאמרה אלא בצורת גופו. ואם תשאל דא"כ מה לי כלל עם סימני גופו, הלא אס נולד מן הטמא טמא הוא עכ"פ, ואם נולד מהטהור טהור הוא עכ"פ, ומה הצדלה יש בצורת סימניו, ואין צדיקתם אלא להעמיד לו תורת רוב מהיכן נולד. תשובתך, דאף דטהור הנולד מהטמא טמא, וטמא הנולד מהטהור טהור, מ"מ טהור הנולד מהטהור טהור, בגוף סימניו, כמורא קדמאה, שור פר מקרן מפרס.³ וכן טמא הנולד מהטמא טמא, וטמא הנולד מהטהור טהור, וכן כשאלו

רמב"ם ריש הלכות מאכ"א, מ"ע לידע הסימנים שמצדילין בהן צין בהמה וחייה ועוף ודגים וחגבים שמותר לאכלן וצין שאין מותר לאכלן שנאמר והצדלתם צין הבהמה הטהורה לטמאה וצין העוף הטמא לטהור ונאמר להצדיל צין הטמא וצין הטהור וצין החיה הנאכלת וצין החיה אשר לא תאכל. וצמנין המצוות שם מנאם לארבע מצוות, בהמה, עוף, דגים, וחגבים. [ושם כתב לצדוק צמנינים. דלא סגי צדיעת הסימנים, אלא צריך לצדוק בגופה של הבהמה הנאכלת]. וצ"צ שם הל"א והל"ד כתב דהאכל אחד מהטמאים הללו עובר צל"ת ועשה, והוא לאו הצא מכלל עשה האמור צכ"א מהם צלשון אותם תאכלו. והיה עולה על הדעת דתרי מילי נינהו, ומתרי קראי ילפי' להו. אולם צסה"מ הארוך מ"ע קמ"ח – קנ"צ מצואר דהכל ענין אחד, הצדיקה והלאו הצא מכלל עשה באכילת טמאה, וצמנא קנ"צ הציא שם קרא דוהצדלתם. והרה"מ צריש מאכ"א פי' כן דעתו גם בהלכות. וכבר האריך לצאר זאת בתשובת מעשה נסים לר"א צן הרמב"ם סי' י. [נדפס צסה"מ הוצאת ר"ש פרנקל צמ"ע קצ"ח]. ועי' בהשגת הרמב"ן צסה"מ שרש ו. ודעת החינוך סוף מצוה קנ"ג, דלדעת הרמב"ם האוכל טהורה מבלי שצדק צסימניה עבר על העשה. ועיי"ש צמנ"ח.

וכתב הריצ"ש צסי' קצ"ב, דמדברי הרמב"ם למדים אנו שלא לסמוך צוה לא על רוב ולא על ס"ס. דצעי' ידיעת סימנים, או כל ידיעת ודאי. [עיי"ש צריצ"ש¹, וצחולין נט.]. והוכיח כן ממש"א ר"ח צחולין נט., היה מהלך צמדבר ומנא בהמה שפיה גמוס ופרסותיה צתוכות צודק צצצרה אס מהלך שמי וערצ צידוע שהיא טהורה ואס לאו צידוע שהיא טמאה וצצצד שיכיר

¹ ועיי"ש שכתב בהא דהתיר אמימר צחולין סב. עוף הבא צסימן אחד, מפני דפרס ועזניה ליתנייהו בישוב, דהכרעת לא שכיחא מתרת.

ולכאורה יראה דהכרעת לא שכיחא ל"ה כאנן סהדי. דא"כ מין אשר אחד ממנו נראה בישוב, יותר המין כולו במדבר. ולא קאמר אמימר עוף הבא לפנינו צסימן אחד הותר כל כיו"ב, אלא הוא לבדו הותר. ויראה מזה דאין זה אלא דרגת חזקה, חזקה המכרעת בגופו של עוף זה שבא לפנינו בישוב, דלא לחוש בו שמא פרס ועזניה הוא. ואין בזה כדי למעבד הוכחה על צורת מינו, דאין מביאים ראיה מחזקה.

ואי קשיא לך כיצד יתכן דמינו מסופק לן ואיהו מותר. והרי גם בגופו הספק הוא, אם מין זה אסרה תורה, ואתה מכריע שאין זה המין מפני שבא לישוב. י"ל דכיון דסופו של דבר צורת מינו אינה מוכחת לן דבר בהאי ספקא, שפיר זה הנמצא לפנינו אית לן למידן בגופיה את חזקתו, לומר עוף הבא לפנינו חזקתו שאינו פרס. וכמי שלא ראינו סימניו דמיא, כיון דבאמת כחה של חזקה הוא ודאי. [וכשיתערבו עוף זה עם אחיו שבמדבר, והרוב יהיה מעוף זה, יל"ע אם יהא כאן התירא דביטול ברוב].

² ויל"ע דהא צחולין מב. תדבר"י אקרא דלהבדיל בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, אלו י"ח טרפות שנאמרו למשה מסיני והא אזלי' בהו בתר רוב בהמות כשרות. ואמנם בלא"ה הרי אהני קראי דוהבדלתם ולהבדיל שפירשם הרמב"ם לדינא דהבדלת סימנים, אמרו בת"כ צ"ל בין פרה לחמור ובין צבי לערוד והלא כבר מפורשים הם אלא בין נשחט רובו של קנה ובין נשחט חציו, ובין טרפה כשרה לטרפה פסולה. ועי' ב"י ריש סי' ע"ט, ובדרישה ופמ"ג שם. ועי' מעילה טז.

³ ראה או"צ ח"א הלכות טרפות סי' תל"ו, אחר שהביא דאפרוח ביצת טרפה ליכא ביה דינא דיוצא מהטמא כיון דקא גדל לאחר דמסרח והוה עפרא, כתב שם, והא דעוף טמא אסור אע"ג דכי גביל הוי עפרא גזירת מלך היא כדכתיב ואת אלה תשקצו מן העוף. יראה לכאורה מדבריו דכל חיות טמאות דינם מפני יוצא מהטמא, ולא עוד אלא דרק באותו טמא ראשון [שהיה בשעת מתן תורה] חייל איסורא, אשר לכן הוקשה לו למה אסירי עופות דידן. והוא דבר פלא ואינו עולה על הדעת כלל. ועי' תוס' נדה ז: ד"ה תרנגולתא.

החלצ אולי צתר רוצא. הרי להדיא כמוש"כ.

והנה לכאורה אדרבה מכל הנך ראשונים יש להוכיח כדברי הריב"ש, ממאי דלא קשיא להו סוגיא דשם סב. דאין לאכול עוף אלא מי שצקי צהן וצשמותיהן, ואמאי לא ניזיל צתר רוצא דעופות טהורים. וע"כ דצגוף העוף צעי' הצדלת סימנים⁶. ואמנם הדבר רחוק לכוון צסתימת כל הראשונים את חידושו של הריב"ש.

ונראה צרור דצההיא דעופות ל"ש כלל תורת רוצא, דהתם הרי מין מסוים לפנינו, והנדון הוא אם עליו דצרה תורה צאחד מכ"ד העופות, ממילא מה לי מה דרוב עופות טהורים. ול"ד לערוד שהוכיח מינייה הריב"ש, דהתם פיה גמוס ופרסותיה צתוכין, ואין כאן מין לפנינו אלא צהמה מסוימת אשר אנו דנים עליה אם היא ממין שיש לו סימני טהרה, וצוה שייך רוצ לולא חידושו של הריב"ש. משא"כ עוף הצא לפנינו צסימניו, ספקו הוא, אם עליו דצרה תורה, ומה רוצ יש צוה⁷. שמה תאמר אחר שהתורה אסרה מינא דפרס צא ספקא דידן אם מין זה מינא דפרס או אחר משאר רוצ מינים, וצוה יחול צו הרוב. לא היא, דאין האיסור נתפס צסם פרס, אלא דצו צורת דיצורה של תורה לומר את המין שאסרה, ממילא ספקא דידן הוא אם על מין זה דצרה תורה או לא. שמה תאמר אכתי נדון רוצ צדיניה של תורה, לומר לא מין זה אסרה תורה אלא אחד משאר מינים הרצים. לא היא, דמה שאסרה תורה אינו נדון כמעשה מסוים, לדון צו צאיזה מהם נעשה מעשה זה, אלא עלינו לעשות מה שאמרה תורה, והספק הוא צהצנת מה שאמרה, ולא יפול צו הרוב. ועוד, דרוב ל"ש אלא צדצר המקרי, אשר צכ"א מהרוב היה יכול להעשות. אצל צל"ז אין כל טעם להכרעת רוצ

טמאה, הפקיעתו מידי תורת סימניו והעמידה לו שם טומאה דידה⁴. וכאשר נצדקו סימניו וידענו דין גופו, אלא שצאנו לחוש שמה נולד מטמאה, מהניא הרוב לומר שלא נולד ממני שסימני טומאה לה. ומתקיים צוה דינא דהצדלה אשר ענינו דע את הטהרה והטומאה, והרי טהרה לפני ואין לי לחשוש שמה הוא צנה של פלונית טמאה, כי הרוב אומר לי שלא ליחסו אחריה. פלונית מוצדלת לטומאה צמקומה והוא טהור צמקומו⁵. אצל כאשר לא נצדקו סימניו, לא נוכל להחירו עפ"י רוצ האומר דאמו טהורה, דהא גופא מנ"ל, הלא אין לנו רוצ אלא שאמו כיו"ב, והרי היא ענמה אסורה עם ולדותיה כיון שלא נצדקו סימניה.

והנה צחולין סג: מצואר צתוס' וצראשונים, צצצינים דלא ידעי' אם הם מעוף טהור או מעוף טמא, אית לן למיזל צתר רוצא דעופות טהורים. והדצר צרור שאין צוה כל סחירה לדצרי ריב"ש. דהצנים אין צהם דינא דסימנים והצדלה, ואין הם גופו של טמא וטהור, אלא נאסרו מתורת יונא מן הטמא. והרי הטמא מוצדל צמקומו, והרוב קוצע לנו שאין אנו אוכלים את ציניו אלא את ציני הטהור. והרי הדצרים ק"ו, דאם צנדון מהיכן נולד ולד זה למדנו דאולי צתר רוצא, כ"ש צצנים. ודמיא מלתא לאם צאנו להכריע ע"י רוצ דהאי גצרא אינו אוכל כלל ולא צא אל פיו דצר, דודאי א"ע להצדלה צין טהור לטמא, ה"נ הכא הרוב מכריע שאין לו אכילה צטמא פלוני. ושם קטו: גצי קצת עכו"ם דחיישי' שמה ינק מן הטמאה. מקשי' מ"ש טרפה דל"ח ומ"ש טמאה דחיישי', ומפרקי' דטרפה לא שכיחא וטמאה שכיחא. והרי טרפה עם מה דלא שכיחא עדיין תורת מיעוט עלה, וא"כ ל"ל למימר דטמאה שכיחא, אימור דטמאה אסורה צרוב. וע"כ דצספק מהיכן צא

⁶ ואף דעופות הללו לא בסימניהו תליא מלתא, אלא בשמותם. ג"ז בכלל דין הבדלה, כדמוכח מדברי הריב"ש אשר דן כן בדינא דפרס ועזניה עיי"ש. גם מן הסברא אין טעם לומר דהבדלה דעופות לא נאמרה אלא בין נשר לתורים, אשר דינם מסתיים בסימניהם. גם הרמב"ם בפ"א ממאכ"א, עם מה שחייב שם ידיעת סימנים, לא העמיד האי כללא דד' סימני טומאה יחד הם המטמאים, ולא כתב אלא דדורס הוא ודאי מכ"ד עופות. ולא יראה שם דבסימן זה הוא שנאמר הלכות הבדלה, או בהכרת ד' סימני טהרה דתורים. ודבריו מורים דכל הכללים שניתנו שם לקביעת דיני העופות הוא בכלל הכרת סימנים שנתפרשו מד"ס.

⁷ ראה לעיל הערה 1, דמה דהתירא דעוף הבא בסימן אחד מפני דפרס ועזניה ל"ש בישוב, אינו אלא על עוף זה אשר בו החזקה שאינו פרס ועניה, אבל לא נוכל להכריע ממנו על מינו שבמדבר. אולם למשנ"ת כאן דצורת הספק היא אם על מין זה דברה תורה, צ"ע מה בינו ומינו הנותר במדבר, ובשניהם הספק על מה דברה תורה. ואם חזקת בישוב לא שכיחא תכריע שלא עליו דברה תורה, ה"ה בכל מינו.

ואולי נימא דכיון דחזקה תורת ודאי לה כמי שלא באנו לכלל ספק, אהני חזקת פרס אינו בישוב שלא יעמוד עוף זה לפנינו לדין כלל, ואין לנו עסק עמו לדון בספקנו אם על מין זה דברה תורה. ורק אחר שיהיה לנו בו ספק אז צורת הנדון תהא אם עליו דברה תורה, וצוה תצטרך להיות ההכרעה. וכ"ז בו, אבל במינו שבמדבר כבר קיים הספק מאליהם עליו דברה תורה, ולא תועיל חזקה זה הבא לישוב לא להכריע בהם ולא להכריע ספק זה. ועוד צ"ע.

⁴ ואולי נימא יתר ע"כ, נימא דבאמת לעולם דינו תלוי בסימניו, דבהם תלתה תורה, אלא שאם נולד ממין אחר ומחמת תולדתו ראוי לו סימני אמו, דייני' לסימניו כמום בעלמא, [ובבכורות ג: מבואר דנדמה דינו כבע"מ], ואין בהם תורת סימנים. ונימא דהא לא איכפת לן להכריע עפ"י רוב דמה שאנו רואים לפנינו סימנים הם ולא מום, דזה ידיעה חיצונית ומוקדמת לגוף דינו והבדלתו, ואחר הכרעה זו שוב טהרתו בסימניו.

אבל לא מחוורא הנ מלתא, לבטל מהם תורת סימנים בטענת מום. [ומומו האמור בבכורות ג: הוא בגוף מה שנשתנו סימניו, אבל לא פקע מהם תורת סימנים]. ובחולין ע: כללוהו בקרא דהולך על כפיו וחיה ההולכת על ארבע בלא דרשת יתור, הרי לכאורה דאין דינו בזה כמום. ולדעת התוס' בנדה נ: ד"ה תרנגולתא, עוף הנולד מביצה דנעשית עפרא אין בו דין יוצא מהטהור טהור וסימני טומאה ידידה יאסרוהו. ואי אמרת דמה שראוי לו מינא דאמו עביד לסימניו כמום, אין טעם לחלק בזה בין נולד ממעי אמו לנולד מביצה. [והן אמנם דבנדון שבדברי התוס' פשיטא דאין זה מום, כי כך טבעו של מין זה להיות שונה הזכר מהנקבה עיי"ש, מ"מ הרי מדבריהם מבואר דהיינו כללא דבעלמא דהיוצא מהטמא טמא ומהטהור טהור].

⁵ ויתכן גם לדון, דכיון דסימני טהרה לו, וסיבת טהרה קיימת בגופו, אלא שבאנו לחוש שמה יחס אמו קבע לו שם אחר, הרי"ז כמי שאנו באים לחדש לו טומאה דלא חזי' לה. וע"ז לא נאמרה תורת ידיעת הבדלה, אלא סגי במאי דל"ח להא. אבל יותר נראה כסגנון שכתבנו בפנים וכמושי"ת עוד לפנינו.

לומר טיבו של זה כהרוב. ואם יהיה ספק אם דבר זה הוא דבר פלוני, יחול הרוב בפגישתנו עם הדבר הזה, דהיינו צמה שאנו צאים לדון עליו, צהא גופא יצא הרוב לומר לא פגשת דבר פלוני אלא אחרים דאניהו רוצא. וגם הנעשה בראון אדם, הרי הא גופא שיפול לו הרצון צה ולא צה יחשז כדבר מקרי. מה דל"ש לומר צתורת ממ"ה הקצ"ה. עוד נראה, ידיעת מה שאסרה תורה הוא לימודה, ואין תורה נלמדת בהכרעת רוב לומר הלך אחר הרוב לדעת מש"א תורה, וכל עוד לא ידענוהו בדרך לימוד, הרי הוא מוטל עלינו לדעת ומחייב אותנו כספק. והנה עיקר דברי הרי"ז שם צאו לשלול התירא דס"ס צעוף הצא צסימן אחד. וגם שם הנדון הוא מה אסרה תורה. אלא דצס"ס שפיר, אחר שקופו של דבר צאי ידיעתנו מה אמרה תורה צאנו לתורת ספק, ויש כאן שני נורות ספק, הדרי' לדינא דס"ס אינו הנהגת ספק. משא"כ הכרעת רוב ל"ש כלל צלימודה של תורה.

ולמדנו מדברי רי"ז ש. דגם צקציעת מה אסרה תורה צא דין ידיעת סימנים, למנוע קולת ס"ס. ואדרבה זה עיקר יסודו של ידיעת הסימנים, כלשון הרמב"ם, לידע הסימנים. דע את האסור ואת המותר צעיקר דינה של תורה, ודע אותו צאכילתך. שיהא צאכילתך הנהגת דין הצדלה צין הטמא והטהור. הצדלה אשר ענינה הכרת מה אסור ומה מותר צהנהגת דינו. והוא משנ"ת לך, דכאשר הטמא מוצל צמקומו, והספק הוא אם ולד זה או צינה זו ממנו צא, אין כאן ריעותא צהצדלה.

וממנא דבר אנו למדים, דה"ה צחתיכת צשר הצא לפנינו ולא ידענו אם הוא מטמאה או מטהורה, אף צזה ליכא דינא דהצדלה. דהצפנא דטמאה חל צתורת צהמה שלמה⁸, צה יש שם המין ותורת צהמה האסורה צאכילת צשרה, מצשרס לא תאכלו. [ועי' צדברי הגר"ח פ"ד ממאכ"א]. ועליה נאמר דינא דהצדלה לדעת אם צהמה זו מותרת לך. והיינו ההיא דערוד, שיש כאן

⁸ העירני בני הרב ישראל בונם ני"ו מסוגיא דסנהדרין נט: , באטמא דירדה משמים דדייני' אם טמאה היא או טהורה, וכיצד תהא טמאה והיא נבראת כאטמא בלבד. אבל מי יתנני להבין, כיצד באמת תהיך אטמא טמאה כאשר לא באה כלל מבהמה טמאה, במה יחול טומאה בה. ועיי"ש בירד לו דמות חמור שכתב רש"י הא א"ל אין דבר טמא יורד מהשמים והוא דבר שאינו ואם ישנו טהור הוא, וגז"ז צ"ת כיצד באמת יהא טהור ולו סימני טומאה ולא נולד מטהור. [ואם נפשך לומר דבירד משמים לא נאמרו דיני טומאה, לא זה תוכן אין דבר טמא יורד מן השמים, ולא ע"ז יאמר, ודבר שאינו הוא]. ולכאורה יראה שם שיש תוכן מסוים הקובע בבשר שהוא בשר חמורים וכיו"ב, והוא האסור, ויכול הוא להבראות כחתיכת בשר לבדו ויהיה אסור. ובעלמא הסימנים עדים לו, ואילו כשירד משמים השמים עדיו דאין זה מין בשר חמור. אבל אין הדברים מתקבלים על הלב כלל. והנה הסוגיא שם צ"ת.

ועכ"פ בנ"ד י"ל, דתורת הבדלה ליכא ביה. דלא גרע מהנדון מהיכן נולד דלא נצרכה הבדלה, אף למש"כ הגר"ח בפ"ג ממאכ"א דמצ"ע חייל ביה איסורא דאמו ובדין אמו קאי דהרי הוא כאמו. עכ"ז דין הבדלה באמו בעלת הסימנים נאמר ולא בנדון תולדתו. וה"ה בחתיכת בשר הבא מבהמה בעלת הסימנים.

צהמה לפנינו אשר נגממו סימניה. [דע"כ ראוייה היא לחיות כך, דל"מ התם צמנא שחוטא צמדבר]. אצל חתיכת צשר שאינו צהמה לעצמה, הרי אנו דנים עליו מאין צא צשר זה מבהמה טהורה או מטמאה, אם צאכילתו אוכל צהמה הטמאה לו צמקומה או לא, ושפיר אזלי' ציה צתר רוצא. ואין צו כלל צפנא דסימנים⁹. ורק צהמה שלמה שלא הוכרו סימניה, צשר הנחתך ממנה כמותה. אצל אם הצשר נחתך ממנה שיש צו היכר סימנים, אלא שלא ראינו מאיזו מהצמות נחתך הצשר, אזלי' צתר רוצא לומר נחתך מצעלת סימנים כשרים¹⁰.

אמור מעתה, מקום שמתקצנים צו רוב דגים טהורים, ומיעוט טמאים, ופירשו משם חתיכות דגים ע"י עכו"ם, אין כאן דינא דהרי"ז ש. דבחתיכת צשר שאין צה ראש וכל הנצרך להחשז צרית דג, אין צזה דינא דהרי"ז ש. וכל עוד וצשעת חיתוך הצשר היה הדג ניכר צסימניו, הרי הספק הוא מאין נחתך צשר זה, ואזלי' צתר רוצא. ואת מלצד שלא נודע צצר לרי"ז ש צחידוש. וגם על עיקר דברי הרמב"ם נחלק הראצ"ד צהשגמו צמנין המצוות. ולדעת החינוך גם הרמב"ן חלוק עליו.

ותכן עוד, דאין דברי הרי"ז ש אמורים אלא צמה שיש רוב צהמות טהורות צעולם, אצל אם הוצדלו תשע חתיכות צדיעת טהרה ואת טמאה ופירשה אחת מהן, הו"ל כספק מחודש צמה שמוצל צין טהרה לטומאה, ויהא דינו ככל ספיקי איסור. וצ"ע צזה¹¹.

ועדיין יש להתצונן צמאי דתנן צע"ז לה: , דחילק של עכו"ם אסור. והוא מין דגים קטנים טהורים שאין להם סנפיר וקשקשת ועמידים לגדל לאח"ז והיא עצמה מותרת אלא דאסרוה מפני שערצונה עולה עמה דגים טמאים הדומים לה. וצרש"י שם כתב, דאיכא למיחש לאחד מאלף ציניהם דדמו ליה ולא מינכרי. והנה צדגים שלמים י"ל, דכיון שהדגים אינם ניכרים, [אף דניכרים לאומן כמצואר שם לד:], חייל צהו תורת תערובת, וצהיותם שלמים צריה נינהו, ולא צטלה צאלף, [וכ"ה צלבוש סי' קי"ד], והפורש מהם אסור מגורת שמא יקח

⁹ שאם באת לדון את הבהמה שממנה פירש בשר זה כבהמה העומדת לפניך לדון אם מותרת היא, ועליך לאוסרה ואת בשרה עד שתראה סימניה. אף אני אומר כן בההיא דחלב ובצים. דהא פשיטא דזו שלא נבדקו סימניה אף היוצא ממנה אסור. וע"כ דלא דייני' הכי, אלא דייני' להו מאיזו בהמה פירשו עכ"פ כשבמקומה ניתן להכיר את הבהמה ולהכריע דינה.

¹⁰ והראשונים דנו בע"ז לט. מ"ש ציר דסמכי' על כלבית אחת טהורה מטריט טרופה דבעי' הכרת כ"א. ולא השיבו דשאני ציר שהוא יוצא, ול"ב הבדלת ודאי. וע"כ דגם טרית טרופה כיו"ב. אלא דבפשוטו כל הני ראשונים לא ס"ל כלל חידושיה דהריב"ש, ולכן לא השיבו כן.

והנה הראוני בעיקר דברנו תשובת בית יצחק או"ח סי' ז. והוא תמוה מדברי הריב"ש גבי ערוד. ועיי"ש יו"ד סי' ק"ז.

¹¹ צ"ע מסברא, דהא איכא למימר דכיון שהספק בגופם אין כאן כל יחס למה שהובדלו לו מעיקרא. ועוד דהא כעת בטלה ידיעתו בהם.

מן הקצוע¹². וזה ל"ש היכא דהדגים ניכרים בסימניהם, דל"ח זהו כלל תורת תערוכות, והפורש מהם אית ליה דינא דרובא. אצל ברש"י שם מצואר דגם דגים טרופים אסורים בחילק, אף דלאו צריה נינהו, ולמה לא יתצטלו צרוב. וע"כ דגורת חכמים היא בחילק של עכו"ם, וכדתנן להדיא דשל עכו"ם נאסר. ויעידו עליו חזיריו השנויים עמו במשנה דמגורת חכמים הם. [ועי' רש"ש סוכה יח.].

ועדיין לא מנאנו גורת חכמים זו, אלא במה שאינו ניכר לסתם אדם, אצל במה דאפשר להכיר כשינא מיד העכו"ם [בצדיקת קשקשין או בתייהם], לא מנינו כל גורה. והדר דינא למסמך ארובא וכמושג"ת לעיל. וזלת במה שניתן לצדוק עדיין, אשר יש לדון אם לחייבו צדיקה מתורת איכא לצרורי, כאשר גוף היות כאן מיעוט טמאים אינו ידוע כלל וחששא בעלמא.

---

¹² ויל"ע דלכאורה בנהר עצמו כבר חייל תערוכות, ול"ל מה דערבונה עולה עמה.

גם עיקר ענין ערבונה עולה עמה צ"ת, אם נילף מהכא דלא איכפת לן מה דכל חד מינייהו אית ליה רובא, אלא דייני' על הכלל כולו לומר מתוך סכום גדול ודאי נתערב בו גם מיעוט. והוא ענין גדול בפנ"ע אכ"מ.